

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

УДК 324.8: 328.3

DOI <https://doi.org/10.32782/app.v72.2023.5>

Н. А. Гербут

orcid.org/0000-0001-9776-3386

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри політичних наук і права

Київського національного університету будівництва і архітектури

О. Д. Попов

orcid.org/0009-0004-2997-4439

студент

Київського національного університету будівництва і архітектури

АБСЕНТЕЇЗМ НА ВИБОРАХ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Високий рівень електорального абсентеїзму має негативні наслідки для розвитку демократії, оскільки саме через вибори громадяни долучаються до процесів формування влади. Відмова значної частини населення від участі у виборах може знизити легітимність певних політичних інститутів, призвести до зміщення політичного спектра в бік менш репрезентативних груп та до політичної нестабільності. Дослідження причин і наслідків абсентеїзму та знаходження механізмів його подолання має важливе значення як для країн з високими демократичними стандартами, так і для тих, які до цих стандартів прагнуть.

Для країн-членів Європейського Союзу питання електоральної поведінки є важливим не лише у внутрішньополітичному контексті, а й з точки зору зміцнення наднаціональних інституцій, зокрема Європейського парламенту. Оскільки в 2022 р. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС, то через деякий час, після вступу до ЄС, громадяни країни будуть брати участь у виборах до Європарламенту, яким характерна низька явка. Отже, враховуючи вищезазначене, вивчення проблеми абсентеїзму на виборах до Європарламенту набуває значної актуальності для України.

Абсентеїзм, як одна з форм електоральної поведінки, досліджувалась такими зарубіжними науковцями, як Ф. Конверс (Converse, 1964), М. Ваттенберг (Wattenberg, 1991) Е. Даунс (Downs, 1957), П. Снідерман (Sniderman, 1993), С. Розенстоун (Rosenstone, 1993), А. Лейпгарт (Lijphart, 1997), Т. Феддерсен (Feddersen, 1997) М. Рольф (Rolfe, 2012) та ін. У роботах американських та європейських дослідників проблематика абсентеїзму та явка виборців розглядається в контексті різних теорій (раціонального вибору, соціальної, соціально-психологічної та ін.) та через призму різних факторів – просторових, психологічних, інституційних, соціокультурних тощо.

Українські вчені активно займаються дослідженням абсентеїзму, зокрема останнє десятиліття. В. Стукаленко (Стукаленко, 2014), розглядає абсентеїзм у теоретичній площині, виокремивши його об'єктивні та суб'єктивні складові. Роботи Д. Гаврилюка (Гаврилюк, 2015) І. Щебетун, О. Грабар (Щебетун, Грабар, 2020) присвячені вивченню причин електорального абсентеїзму, зокрема в Україні. М. Фоломєєв, В. Крижанівська (Фоломєєв, Крижанівська, 2020)

розглядають інтерпретації абсентеїзму через призму різних підходів. Н. Бондар та І. Тодріна (Бондар, Тодріна, 2019) визначили типи абсентеїзму в аспекті політичної мотивації, дослідили причини, які зумовлюють це явище. Крім того, проблему низької явки на виборах досліджували такі вітчизняні науковці, як М. Бучин, О. Корнієвський, Я. Муценко та ін.

У вищезазначених дослідженнях не розглядалося ґрунтовно питання залежності рівня явки від видів виборів, що мають різне значення для електорату. Наприклад, у багатьох країнах спостерігається вищий рівень абсентеїзму на місцевих виборах порівняно із загальнонаціональними, що є свідченням зміни електоральної поведінки в залежності від «статусу» виборів.

Визначальною характеристикою виборів до Європейського парламенту є те, що вони мають «другий порядок» порівняно з національними виборами. По-перше, виборців більше цікавлять внутрішні проблеми; по-друге, політики, що мають високі рейтинги, фактично не балотуються на виборах до Європарламенту; по-третє, ЗМІ приділяють менше уваги партіям, що пройшли до Європейського парламенту, ніж тим, які перемогли на національних парламентських виборах (Boomgaarden, Johann, Kritzing, С. 2016).

На ставлення громадян країн-членів ЄС до виборів до Європарламенту як до другорядних, впливає, крім того, їхнє уявлення щодо функцій та повноважень цього інституту, які розширювались досить повільно (Boomgaarden, Johann, Kritzing, 2016, С. 132).

Виникнення Європейського парламенту пов'язане з процесом європейської інтеграції та формуванням спільної європейської політичної системи. Першим кроком до створення Європейського парламенту було підписання в 1957 році Римських договорів про заснування Європейської економічної спільноти (ЄЕС). Проте, на той момент роль парламенту, який до 1962 р. називався Європейською парламентською асамблеєю, була обмежена.

До введення прямих виборів, члени Європейської асамблеї призначалися національними парламентами держав-учасниць, а тому мали подвійний мандат. На Конференції з безпеки та співробітництва в Європі, яка проходила в Парижі 9 і 10 грудня 1974 р., ухвалили рішення, що в 1978 році або пізніше повинні відбутися прямі вибори до Європарламенту.

Прийнятий у 1976 р. Європейською Радою Акт «Про введення загальних та прямих виборів депутатів Європейського парламенту» був ратифікований всіма державами-учасницями та набув чинності в липні 1978 р., а перші вибори відбулися з 7 по 10 червня 1979 р. (About Parliament, 2022).

Найвища явка була зафіксована саме на перших виборах до Європейського парламенту: на них проголосували 61,99% європейців, що мали право голосу (див. табл. 1).

Таблиця 1

Явка на виборах до Європейського парламенту в 1979 р. (European election results, 2019)

Країна	Явка (%)
Бельгія	91,36
Данія	47,82
Німеччина	65,73
Ірландія	63,61
Франція	60,71
Італія	85,65
Люксембург	88,91
Нідерланди	58,12
Велика Британія	32,35

Завдяки Маастрихтському (1993 р.) та Лісабонському (2009 р.) договорам Європейський парламент отримав нові повноваження у сфері законодавства: із Радою ЄС бере участь у процесі прийняття законів, вносить пропозиції та має право на затвердження чи відхилення законодавчих актів. Крім того, Європейський парламент отримав посилені повноваження щодо бюджету та отримав механізми контролю діяльності Європейської комісії: разом із Радою ЄС приймає річний бюджет ЄС і впливає на розподіл фінансових ресурсів; грає ключову роль щодо затвердження складу Єврокомісії.

Крім того, члени Єврокомісії зобов'язані звітувати перед Європарламентом щодо їхньої діяльності та відповідати на запитання парламентарів. Парламент також контролює виконання ухваленого бюджету та може вимагати звітності від Комісії щодо його використання. Європарламент має міжпарламентські комітети, які співпрацюють з відповідними комітетами Єврокомісії, що дозволяє здійснювати регулярний обмін інформацією (About Parliament, 2022).

Функції Європейського парламенту були розширені і у сфері міжнародних відносин – він був залучений до процесу ратифікації міжнародних угод, укладених ЄС; ініціює та підтримує міжпарламентські відносини з національними парламентами держав-членів з питань, що становлять інтерес для ЄС.

Більшого демократичного зміцнення та легітимності надали Європарламенту отримані повноваження щодо захисту прав громадян ЄС. Єдина інституція, що обирається прямим голосуванням стала форумом для вираження інтересів європейських громадян та забезпечує їх представництво на рівні ЄС (About Parliament, 2022).

Однак розширення повноважень Європейського парламенту та підвищення його політичного статусу не призвело до підвищення рівня явки на виборах у 2009 та 2014 рр. (див. табл. 2).

Таблиця 2

Явка на виборах до Європейського парламенту з 1979 по 2019 рік (Voter turnout, 2019)

Рік	1979	1984	1989	1994	1999	2004	2009	2014	2019
Явка (%)	61,99	58,98	58,41	56,67	49,51	45,47	42,97	42,61	50,62

Необхідно зазначити, що за ці роки відбулося значне розширення складу Європейського Союзу: якщо в 1979 році вибори проходили в дев'яти країнах, то в 2019 році – у 28. Цікаво, що в 2004 році рівень абсентеїзму на виборах до Європарламенту був найвищий в країнах, де вони проводились вперше – у Словаччині, Польщі, Естонії, Греції, Словенії. Хоча серед нових членів були й країни з високою явкою (Мальта, Кіпр), але середня явка значно менша за аналогічний показник в країнах, громадяни яких почали обирати Європарламент з 1979 року (див. табл. 3, табл. 4). Можна припустити, що громадянам нових держав-членів ЄС не вистачає інформації щодо функцій та значення наднаціональних інституцій, зокрема Європарламенту.

Таблиця 3

Явка на виборах до Європейського парламенту в 2004 році в країнах-членах ЄС, де такі вибори проводились вперше (European election results, 2019)

Країна	Явка (%)
Греція	28,30
Естонія	26,83
Кіпр	72,50
Литва	48,38
Латвія	41,34
Угорщина	38,50
Мальта	82,39
Польща	20,87
Словенія	28,35
Словаччина	16,97
Середня явка	40,44

Таблиця 4

Явка на виборах до Європейського парламенту в 2004 році в країнах-членах ЄС, де такі вибори проводились з 1979 року (European election results, 2019)

Країна	Явка (%)
Бельгія	90,81
Данія	47,89

Німеччина	43,00
Ірландія	58,58
Франція	42,76
Італія	71,72
Люксембург	91,35
Нідерланди	39,26
Велика Британія	38,52
Середня явка	58,21

Абсентеїзм може зумовлювати як недостатня мобілізація політичними партіями та ЗМІ електорату, так і ускладнена процедура виборів.

Депутати Європарламенту обираються за національними списками відповідно до виборчого законодавства кожної держави-члена ЄС, єдиним зобов'язанням яких є використання певної форми пропорційної виборчої системи. При цьому, держави використовують як орієнтовані на кандидатів системи, де виборці можуть обирати між кандидатами від однієї політичної партії, так і системи, що орієнтовані на партії – виборці обирають між представленими партіями попередньо впорядкованими списками кандидатів. Внаслідок використання різних виборчих правил та форм організації вибори до Європейського парламенту скоріше схожі на національний, ніж на транснаціональний конкурс (Treaty on the Functioning of the EU, 2012).

Щоб виправити ситуацію було запропоновано формування так званих транснаціональних списків, по яким депутати обиратимуться в єдиному окрузі, утвореному з усієї території Європейського Союзу. Впровадження єдиних виборчих правил для всіх держав-членів ЄС значно спростило б процедуру голосування. Вперше представлена на пленарному засіданні Європейського парламенту в 2011 році ця пропозиція не отримала тоді підтримки більшості. Були наміри сформувати в 2018 році транснаціональні списки кандидатів перед виборами до Європейського парламенту, але вони так і не реалізувалися. Однак ця ідея, ймовірно, буде повернута до розгляду перед виборами 2024 року, оскільки її активно підтримували Президент Франції Е. Макрон, тодішній канцлер Німеччини А. Меркель та Європейська комісія. Е. Макрон запевнив, що Франція бачить Європу в майбутньому більш демократичною, яка обирає свій парламент на основі транснаціональних списків кандидатів (Russack, 2019). На офіційному сайті ЄС 23 лютого 2018 р. було опубліковано звернення Європейської комісії до Європейського парламенту, Європейської ради та Ради Європи, в якому говориться: «Створення європейського виборчого округу сприятиме посиленню європейського виміру виборів, так як кандидати отримають можливість звернутися до більшого числа виборців по всій Європі. Цей процес зумовить громадські дебати в масштабах всього європейського простору, що посилить роль європейських політичних партій» (Communication from the Commission, 2018).

На саміті глав держав та урядів країн Південної Європи, що відбувся у Римі 10 січня 2018 року, представники Кіпру, Іспанії, Франції, Греції, Італії, Мальти та Португалії також підтримали застосування транснаціональних списків на виборах до Європейського парламенту. Ці країни готові були підтримати експеримент з транснаціональними списками в надії, що це призведе до зміцнення європейського громадянства на противагу поширенню євроскептицизму. На сучасному етапі європейські політичні групи представляють собою, як правило, об'єднання національних партій. Прихильники реформи хочуть, щоб кожен виборець голосував за два списки – національний чи регіональний (тобто за список національної партії) та загальноєвропейський, який буде сформований європейськими політичними групами з кандидатів, що не входять до національних партій (Verger, 2018).

Серед критиків проведення виборів до Європарламенту в єдиному окрузі ЄС були представники Вишеградської групи, інші європейські політичні сили. Голова комітету Європарламенту із закордонних справ Е. Брок зазначив, що транснаціональні списки лише розширять прірву між громадянами ЄС і їх депутатами. Хоча соціалісти та ліберали підтримали ідею реформування виборчих правил, більшість депутатів Європарламенту на сесії 7 лютого 2018 р. проголосували проти транснаціональних списків.

Голова Європейської комісії з самого початку висловлював сумніви щодо доцільності впровадження транснаціональних списків кандидатів на виборах до Європарламенту 2019 р. Ж. К. Юнкер вважав, що залишилось занадто мало часу, щоб узгодити та ратифікувати реформу з усіма державами-членами ЄС. Відповідні поправки в союзний договір і національне виборче закони необхідно було внести до травня 2018 року – за рік до виборів. Лідери держав-членів ЄС на лютневому саміті відклали це питання до тих часів, коли хтось, після виборів 2019 р., почне наполягати на поновленні дискусії (Verger, 2018).

Отже, питання щодо зміни процедури обрання депутатів виникло, насамперед, через необхідність підняття статусу Європейського парламенту як інституту, що представляє інтереси всіх громадян ЄС, незалежно від того, в якій державі вони живуть. Якщо б реформа вдалася, то, безумовно, вона б позитивно вплинула і на рівень явки.

Хоча Європейський Союз має важливе значення для громадян держав-членів, зокрема «нових» (навіть з точки зору перерозподілу ресурсів та підтримки цих країн), все ж таки, результати явки говорять про те, що вибори до Європарламенту продовжують бути виборами другого порядку. Ускладнює ситуацію щодо рівня абсентеїзму і поширення євроскептицизму в країнах-членах ЄС.

Наприклад, у Великій Британії євроскептичні настрої призвели до виходу країни з Європейського Союзу. В Італії, Франції, Нідерландах деякі політичні партії критикують як європейські інституції, так і європейську інтеграцію загалом.

У країнах Центральної та Східної Європи, які приєдналися до Європейського Союзу після повалення комуністичного режиму, спостерігаються різні рівні євроскептицизму. Це пояснюється різними історичними, соціокультурними та політичними контекстами кожної країни. У Польщі, Угорщині та Чехії значна частина населення та політичних сил виражають незадоволення щодо певних аспектів європейської інтеграції – міграційної політики, повноважень та ролі Європейської комісії, обмеження національного суверенітету тощо. Євроскептичні партії в цих країнах набули певної підтримки, що забезпечило їх присутність у парламентах. В Естонії, Латвії і Словенії євроскептицизм менш поширений або має менший вплив. У цих країнах більша частина населення підтримує європейську інтеграцію та відчуває користь від членства в Європейському Союзі (Kaeding, Pollak, Schmidt, 2020).

Також слід відзначити, що євроскептицизм може мати різні форми і проявлятися на різних рівнях – від малих партій, які мають обмежену підтримку, до великих політичних сил, які впливають на політичний порядок денний країни. Рівень євроскептицизму може змінюватися в залежності від конкретних політичних подій, економічних факторів та національних контекстів.

Отже, можна зробити висновок, що на сьогодні лідерам ЄС не вдалося збільшити значення виборів до Європейського парламенту для громадян ЄС. На це впливає низка факторів: недостатня інформованість виборців щодо повноважень та функцій Європарламенту, відсутність єдиних виборчих правил для країн-членів, брак політичних сил загальноєвропейського рівня, наявність євроскептичних настроїв, як серед політиків, так і серед населення тощо. Усунення або зменшення впливу цих чинників підніме вибори до Європейського парламенту з позиції другого порядку до першого, що призведе до збільшення активності виборців та зменшення рівня абсентеїзму.

Література

- Бондар Н. О., Тодріна І. В. Феномен електорального абсентеїзму в сучасному суспільстві. Сучасне суспільство. 2019. Вип. 2., № 18. С. 28–36.
- Гаврилюк Д.Ю. Абсентеїзм як феномен електоральної культури в контексті демократизації українського суспільства: автореф. дис. ... канд. пол. наук: 23.00.03 «Політична культура та ідеологія». Нац. педаг. університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2015. 20 с.
- Стукаленко В.А. Теоретичні аспекти абсентеїзму. *Правова держава*. 2014. Вип. 17. С. 15–19.
- Фоломєєв М. А., Крижанівська М. І. Абсентеїзм як соціальний феномен: особливості інтерпретації. *Габітус*. 2020. Вип. 12. Т. 1. С. 73–81.
- Щебетун І. С., Грабар О. С. Абсентеїзм як проблема сучасної демократії. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. Конституційне право; муніципальне право*. 2020. Т. 31 (70). Ч. 1. № 2. С. 63–68.

- About Parliament. European Parliament : веб-сайт. URL: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past> (дата звернення: 5.03.2023).
- Boomgaarden H.G., Johann D., Kritzinger S. Voting at National versus European Elections: An Individual Level Test of the Second Order Paradigm for the 2014 European Parliament Elections. *Politics and Governance*. 2016. Vol. 4, № 1. P. 130-144.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council «A Europe that delivers: Institutional options for making the European Union's work more efficient». Brussels, 13.2.2018. EUR-Lex : веб-сайт. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0095> (дата звернення: 4.04.2023)
- Converse P. E. The Nature of Belief Systems in Mass Publics. *Ideology and Discontent* / ed. David Apter. New York: Free Press, 1964. P. 206-261.
- Downs A. An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *Journal of Political Economy*. 1957. Vol. 65 №2. P. 135-150. URL: <http://www.jstor.org/stable/1827369> (дата звернення: 21.01.2023).
- European election results. European Parliament : веб-сайт. URL: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en/turnout/> (дата звернення: 5.03.2023).
- Feddersen T. J., Pesendorfer W. Voting Behavior and Information Aggregation in Elections with Private Information. *Econometrica*. 1997. Vol.65, № 5. P. 1029-1058.
- Kaeding M., Pollak J., Schmidt P. Euroscepticism and the Future of Europe. New York, 2020. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog/posts/euroscepticism-and-the-future-of-europe-views-from-the-capitals/> (дата звернення: 4.04.2023).
- Lijphart A. Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma. *American Political Science Review*. 1997. Vol. 19, № 1. P. 1-14.
- Rolfe M. Voter Turnout: A Social Theory of Political Participation. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 250 p.
- Rosenstone S., Hansen M. Mobilization, Participation and Democracy in America. New York: Macmillan Publishing Company, 1993. 333 p.
- Russack S. EU parliamentary democracy: how representative? *CEPS Policy Insights*. 2019. № 2019/07. URL: http://aei.pitt.edu/98656/1/PI2019_07_SR_EU-parliamentary-democracy-1.pdf (дата звернення: 21.03.2023).
- Sniderman P.M. A New Look at Public Opinion Research. *Political Science: The State of the Discipline* / ed.A.W. Finifter, ed. Washington, 1993. P. 219-245.
- Verger C. Transnational Lists: A Political Opportunity for Europe with Obstacles to Overcome. *Europe a Power with Values (policy paper)*. 2018. № 216. P. 1-10. URL: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/02/Transnationalists-Verger-Feb18.pdf> (дата звернення: 1.04.2023).
- Voter turnout in the European Parliament Elections in the European Union (EU) from 1979 to 2019. Statista : веб-сайт. URL: <https://www.statista.com/statistics/300427/eu-parlament-turnout-for-the-european-elections/> (дата звернення: 7.03.2023).
- Wattenberg M.P. The Rise of Candidate-Centered Politics: Presidential Elections of the 1980s. Cambridge: Harvard University Press, 1991. 186 p.
- Wolfinger R.E., Rosenstone S. J. Who votes? New Haven: Yale University Press, 1980. 158 p.

References

- Bondar, N. (2019). Fenomen elektoralnoho absenteizmu v suchasnomu suspilstvi [The phenomenon of electoral absenteeism in modern society]. *Suchasne suspilstvo*, 2, 28-36 [in Ukrainian].
- Havryliuk, D. (2015). *Absenteizm yak fenomen elektoralnoi kultury v konteksti demokratyzatsii ukrainskoho suspilstva* [Absenteeism as a phenomenon of electoral culture in the context of the democratization of Ukrainian society] (Candidate's thesis). National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv [in Ukrainian].
- Stukalenko, V. (2014). Teoretychni aspekty absenteizmu [Theoretical aspects of absenteeism]. *Pravova derzhava*, 17, 15-19 [in Ukrainian].
- Folomieiev, M, & Kryzhanivska, M. (2020). Absenteizm yak sotsialnyi fenomen: osoblyvosti interpretatsii [Absenteeism as a social phenomenon: Peculiarities of interpretation]. *Habitus*, 12, 73-81 [in Ukrainian].
- Shchebetun, I., & Hrabar O. (2020). Absenteizm yak problema suchasnoi demokratii [Absenteeism as a problem of modern democracy]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Yurydychni nauky. Konstytutsiine pravo; munitsypalne pravo*, 31 (70), 63-68 [in Ukrainian].
- About Parliament. European Parliament. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past>

- Boomgaarden, H.G., Johann, D., & Kritzinger, S. (2016). Voting at National versus European Elections: An Individual Level Test of the Second Order Paradigm for the 2014 European Parliament Elections. *Politics and Governance*, 4 (1), 130-144.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council «A Europe that delivers: Institutional options for making the European Union's work more efficient». Brussels, 13.2.2018. EUR-Lex. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0095>
- Converse, P. E., Apter, D. (Ed.). (1964). *The Nature of Belief Systems in Mass Publics. Ideology and Discontent* (pp. 206-261). New York: Free Press.
- Downs, A. (1957). An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *Journal of Political Economy*, 65(2), 135-150. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/1827369>
- European election results. European Parliament. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en/turnout/>
- Feddersen, T. J. & Pesendorfer W. (1997). Voting Behavior and Information Aggregation in Elections with Private Information. *Econometrica*. 65 (5), 1029-1058.
- Kaeding, M., Pollak, J. & Schmidt P. (2020). Euroscepticism and the Future of Europe. New York. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog/posts/euroscepticism-and-the-future-of-europe-views-from-the-capitals/>
- Lijphart, A. (1997). Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma. *American Political Science Review*. 19 (1), 1-14.
- Rolfe, M. (2012). *Voter Turnout: A Social Theory of Political Participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rosenstone, S. & Hansen, M. (1992). *Mobilization, Participation and Democracy in America*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Russack S. (2019). EU parliamentary democracy: how representative? *CEPS Policy Insights*. 2019(07). Retrieved from http://aei.pitt.edu/98656/1/PI2019_07_SR_EU-parliamentary-democracy-1.pdf
- Sniderman, P.M., Finifter. (1993). A New Look at Public Opinion Research. In *Political Science: The State of the Discipline* (A.W. Finifter, ed). Washington: American Political Science Association.
- Verger, C. (2018). Transnational Lists: A Political Opportunity for Europe with Obstacles to Overcome. *Europe a Power with Values (policy paper)*. 216, 1-10. Retrieved from: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/02/Transnationalists-Verger-Feb18.pdf>
- Voter turnout in the European Parliament Elections in the European Union (EU) from 1979 to 2019. Statista. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/300427/eu-parliament-turnout-for-the-european-elections/>
- Wattenberg, M.P. (1991). *The Rise of Candidate-Centered Politics: Presidential Elections of the 1980s*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wolfinger R.E. & Rosenstone S. J. (1980). *Who votes?* New Haven: Yale University Press.

Анотація

Гербут Н. А., Попов О. Д. Абсентеїзм на виборах до Європейського парламенту: досвід для України в контексті європейської інтеграції. – Стаття.

У статті розглянуто проблему абсентеїзму на виборах до Європейського парламенту, яка є актуальною для України у зв'язку з отриманням нею статусу кандидата на членство в ЄС.

Було визначено, що для переважної більшості громадян ЄС вибори до Європарламенту мають менше значення, ніж вибори до національних законодавчих органів. На це впливає декілька факторів: з самого початку заснування Європейської економічної спільноти Європейській парламентській асамблеї відводилась незначна роль; розширення повноважень та функцій законодавчого інституту відбувалось занадто повільно; громадяни держав-членів недостатньо проінформовані щодо ролі Європейського парламенту в політичних процесах ЄС.

Було встановлено, що вибори до Європарламенту в кожній державі проходять за своїми правилами, а це створює інституційні перешкоди щодо утворення загальноєвропейського округу та запровадження транснаціональних списків. Створення умов для розвитку єдиного європейського електорату та наднаціональних політичних сил сприяло б підвищенню статусу як Європейського парламенту, так і виборів до нього, що призвело б до зниження рівня абсентеїзму.

Проведений порівняльний аналіз рівня явки на виборах до Європейського парламенту показав, що кожна країна ЄС має, крім загальних факторів, що спричиняють абсентеїзм, ще й внутрішні. До таких, зокрема, можна віднести наявність євроскептицизму як серед громадян, так і серед політиків. Крім того, політичні партії та ЗМІ недостатньо мірою мобілізують «європейський» електорат, оскільки більше уваги приділяють саме виборам національним.

Зроблено висновок, що на сьогодні лідерам ЄС не вдалося збільшити значення та спростити процедуру виборів до Європейського парламенту для громадян ЄС. Однак, враховуючи серйозні наміри з боку частини очільників держав-членів та керівництва ЄС змінити ситуацію, можна припустити, що необхідні реформи все ж таки будуть проведені, що, з високою вірогідністю, позитивно вплине на рівень явки.

Ключові слова: євроінтеграція, європейська інтеграція, абсентеїзм, явка, вибори, Європейський парламент.

Summary

Herbut N. A., Popov O. D. Absenteeism at the elections to the European Parliament: experience for Ukraine in the context of European integration. – Article.

The article addresses the issue of absenteeism in elections to the European Parliament, which is relevant for Ukraine due to its candidate status for EU membership.

It has been determined that for the vast majority of EU citizens, elections to the European Parliament hold less significance than elections to national legislative bodies. Several factors contribute to this: from the inception of the European Economic Community, the European Parliamentary Assembly was assigned a limited role, and the expansion of its powers and functions occurred too slowly. Moreover, citizens of member states are insufficiently informed about the role of the European Parliament in EU political processes.

It has been established that elections to the European Parliament in each member state are conducted according to their own rules, creating institutional obstacles to the establishment of a pan-European constituency and the introduction of transnational lists. Creating conditions for the development of a unified European electorate and supranational political forces would enhance the status of both the European Parliament and its elections, consequently reducing the level of absenteeism.

A comparative analysis of voter turnout in European Parliament elections has shown that each EU country has its own internal factors contributing to absenteeism, in addition to common factors. These internal factors include the presence of Euroscepticism among both citizens and politicians. Furthermore, political parties and media outlets do not adequately mobilize the "European" electorate as they tend to focus more on national elections.

In conclusion, it is noted that EU leaders have not succeeded in increasing the significance of and simplifying the procedure for European Parliament elections for EU citizens. However, considering the serious intentions of some leaders of member states and EU leadership to change the situation, it can be assumed that necessary reforms will eventually be implemented, which, with a high probability, will positively impact voter turnout.

Key words: European integration, absenteeism, electoral turnout, elections, European Parliament.